

Rawa Mazowiecka, 18 września 2026 r.

Autorzy petycji
(wyrażają zgodę na publikację danych)

Janusz Wojciechowski, adwokat
96-200 Rawa Mazowiecka, ul. Parkowa 1

Grzegorz Wojciechowski, rolnik
Regnów 56, 96-232 Regnów

Adresat

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa

Petycja

o podjęcie inicjatywy legislacyjnej w sprawie nowelizacji art. 32 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w celu ochrony przed egzekucją środków wypłacanych rolnikom w ramach Wspólnej Polityki Rolnej UE

Wniosek petycji

Na podstawie art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach wnosimy o podjęcie przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi inicjatywy legislacyjnej i przygotowanie projektu ustawy zmieniającej art. 32 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1363, ze zm.), a następnie skierowanie projektu do rozpatrzenia przez Radę Ministrów i Sejm RP.

Celem nowelizacji jest zapewnienie rzeczywistej, a nie pozornej ochrony środków Wspólnej Polityki Rolnej w postępowaniu egzekucyjnym – zarówno na etapie wierzytelności wobec ARiMR, jak i po wypłacie tych środków na rachunek beneficjenta.

Proponowane brzmienie art. 32:

Art. 32.

1. Nie podlegają zajęciu ani egzekucji na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego oraz przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji:

1) należności ustalane w drodze decyzji administracyjnej oraz wierzytelności wynikające z umów z tytułów płatności określonych w odrębnych przepisach, realizowanych przez Agencję ze środków publicznych pochodzących z funduszy Unii Europejskiej oraz krajowych środków publicznych przeznaczonych na ich współfinansowanie, w tym płatności w ramach Wspólnej Polityki Rolnej;
2) środki, o których mowa w pkt 1, po ich wypłaceniu beneficjentowi, w tym środki znajdujące się na rachunku bankowym, rachunku prowadzonym w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej albo na innym rachunku służącym do obsługi płatności, a także sumy już podjęte z takiego rachunku, jeżeli ich pochodzenie z płatności realizowanej przez Agencję zostało wykazane.

2. Agencja dokonuje wypłaty środków, o których mowa w ust. 1, wyłącznie na rachunek wskazany przez beneficjenta. Niedopuszczalne jest przekazanie tych środków organowi egzekucyjnemu, wierzycielowi albo na inny rachunek wskazany w zajęciu.

3. Zajęcie rachunku, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie obejmuje środków pochodzących z płatności realizowanych przez Agencję. Bank, spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa oraz inny dostawca usług płatniczych, po wykazaniu przez posiadacza rachunku pochodzenia środków, a

także z urzędu, jeżeli z opisu przelewu wynika, że płatnikiem jest Agencja, nie przekazują tych środków organowi egzekucyjnemu.

4. Przepisów ust. 1–3 nie stosuje się, jeżeli egzekwowana należność powstała w związku z realizacją celu, operacji albo projektu, na które środki te zostały przeznaczone, w szczególności gdy dotyczy wynagrodzenia za roboty, dostawy lub usługi służące realizacji tego celu, operacji albo projektu.

5. Ciężar wykazania przesłanki z ust. 4 spoczywa na wierzycielu albo organie egzekucyjnym. W razie wątpliwości przyjmuje się, że środki podlegają ochronie.

6. Przepisy ust. 1–5 stosuje się odpowiednio do środków współfinansowanych z budżetu państwa, wypłacanych przez Agencję łącznie z płatnościami, o których mowa w ust. 1.

Uzasadnienie

1. Obowiązujący stan prawny.

Obecne brzmienie art. 32 ustawy o ARiMR:

Należności ustalane w drodze decyzji administracyjnej lub wierzytelności wynikające z umów z tytułów płatności określonych w odrębnych przepisach, realizowanych przez Agencję ze środków publicznych pochodzących z funduszy Unii Europejskiej oraz krajowych środków publicznych przeznaczonych na ich współfinansowanie, nie podlegają zajęciu na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego oraz przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Przepis chroni wyłącznie wierzytelność rolnika wobec Agencji. ARiMR nie wypłaca płatności WPR do rąk własnych. Jedyną drogą jest przelew na rachunek bankowy albo rachunek w SKOK wskazany w ewidencji producentów.

Z chwilą uznania rachunku wierzytelność do ARiMR wygasa wskutek spełnienia świadczenia, a na jej miejsce powstaje wierzytelność rolnika do banku. Organ egzekucyjny zajmuje tę drugą wierzytelność na zasadach ogólnych. Wykładnia dominująca w orzecznictwie administracyjnym przyjmuje, że art. 32 nie ogranicza egzekucji z rachunku po wypłacie. Ochrona ustaje więc w jedynym momencie, w którym rolnik może środkami realnie dysponować. Art. 32 daje ochronę pozorną. Jej byt uzależniono od czynności stricte technicznej – księgowania przelewu – niezależnej od rolnika i niezmiennącej źródła, celu ani charakteru środków.

2. Rozdźwięk z k.p.c., orzecznictwem sądów administracyjnych i zasadą lex posterior.

Art. 831 § 1 pkt 2a w zw. z § 2 k.p.c. stanowi, że nie podlegają egzekucji środki z programów finansowanych z udziałem funduszy, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o finansach publicznych, w tym sumy już wypłacone. Sąd Najwyższy w uchwale z 26 lutego 2015 r., III CZP 104/14, potwierdził, że zajęcie rachunku bankowego nie może tych środków obejmować, chyba że egzekwowana wierzytelność powstała w związku z realizacją projektu, na który środki były przeznaczone.

Sądy administracyjne, wychodząc od dosłownego brzmienia art. 32, przyjęły wykładnię węższą. Wyrok WSA w Bydgoszczy z 5 lutego 2014 r., I SA/Bd 952/13, i orzeczenia idące tym tropem sprowadzają art. 32 do ochrony wyłącznie należności jeszcze w gestii ARiMR i uznają, że po wpływie na rachunek środki traktuje się jak każdą inną wierzytelność rolnika do banku.

Ta linia nie uwzględnia późniejszej zmiany k.p.c. Art. 32 ustawy o ARiMR obowiązuje w niezmienionym brzmieniu od 24 czerwca 2008 r. i nie był nowelizowany. Przepis o ochronie środków unijnych także po wypłacie (art. 831 § 1 pkt 2a i § 2 k.p.c.) wprowadzono później, w 2014 r. W zakresie, w jakim wykładnia art. 32 z 2008 r. odbiera ochronę po przelewie, a art. 831 k.p.c. z 2014 r. tę ochronę przyznaje, zachodzi kolizja ustaw równorzędnych. Rozstrzyga ją zasada lex posterior derogat legi priori: ustawa późniejsza uchyla wcześniejszą w części sprzecznej. Art. 32 nie traci znaczenia na etapie przed wypłatą. Nie może natomiast niweczyć ochrony, którą ustawodawca później świadomie wpisał do kodeksu regulującego egzekucję.

Przyjęcie linii WSA oznaczałoby, że przepis z 2008 r. – milczący o rachunku bankowym – pozbawia skuteczności nowelę k.p.c. z 2014 r. i uchwałę SN z 2015 r. Taki skutek jest sprzeczny

zarówno z hierarchią czasową ustaw, jak i z tym, że postępowanie egzekucyjne sądowe toczy się według k.p.c., a nie według ustawy o agencji płatniczej.

Nowela art. 32 ma ten rozdzźwięk usunąć ustawowo, tak aby ochrona była tożsama na etapie wierzytelności do Agencji i na etapie środków na rachunku, z wyjątkiem przewidzianym w uchwale SN III CZP 104/14.

3. Cele Traktatu a praktyka egzekucyjna

Zgodnie z art. 39 TFUE celem wspólnej polityki rolnej jest w szczególności zapewnienie odpowiedniego poziomu życia ludności rolniczej, zwłaszcza przez podniesienie indywidualnego dochodu osób pracujących w rolnictwie, stabilizacja rynków oraz zagwarantowanie bezpieczeństwa dostaw. Art. 40 TFUE wiąże te cele ze wspólną organizacją rynków rolnych i środkami wsparcia. Płatności WPR nie są darowizną ani zwykłym dochodem rynkowym. Są instrumentem realizacji celów traktatowych. Jeżeli po jedynej dopuszczalnej formie wypłaty mogą być przejęte na spłatę zobowiązań prywatnych rolnika – często niemających związku z gospodarstwem – cel art. 39 i 40 TFUE jest w praktyce niweczony. Wsparcie nie dociera do gospodarstwa. Dociera do wierzyciela.

4. Charakter cywilnoprawny przelewu nie powinien decydować o utracie ochrony

Spełnienie świadczenia przez ARiMR zmienia dłużnika (Agencja → bank), ale nie zmienia źródła środków, celu pomocy ani funkcji ochronnej wynikającej z art. 39 TFUE. Ustawodawca nie może uzależniać ochrony od czynności technicznej, na którą beneficjent nie ma wpływu. Taka konstrukcja jest sprzeczna z zasadą rzetelnej legislacji (art. 2 Konstytucji) i z zasadą, że przepisy o ograniczeniach egzekucji służą ochronie minimum funkcjonowania dłużnika – tu: ciągłości gospodarstwa rolnego.

5. Wyjątek zgodny z uchwałą SN III CZP 104/14

Ochrona nie może służyć uchylaniu się od zobowiązań zaciągniętych właśnie po to, by zrealizować cel pomocy. Jeżeli rolnik otrzymał środki na modernizację budynków gospodarczych i nie zapłacił wykonawcy tej modernizacji, egzekucja z tych środków jest uzasadniona. Jeżeli natomiast dług dotyczy zobowiązań prywatnych, niemających związku z celem pomocy ani z prowadzeniem gospodarstwa, przejęcie środków WPR jest sprzeczne z ich przeznaczeniem. Tę granicę wyznaczył Sąd Najwyższy. Ustawa powinna ją potwierdzić, a nie pozostawiać praktyce bankowej i doraźnej wykładni.

6. Właściwość Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Minister właściwy do spraw rozwoju wsi sprawuje nadzór nad ARiMR i jest organem właściwym do przygotowania zmian ustawy o Agencji. Od niego zależy, czy ochrona płatności WPR pozostanie pozorna, czy zostanie dostosowana do k.p.c., orzecznictwa SN oraz celów art. 39 i 40 TFUE.

7. Skutek postulowanej zmiany

Nowela:

- utrzymuje dotychczasową ochronę wierzytelności jeszcze u ARiMR,
- rozciąga ją – zgodnie z art. 831 § 2 k.p.c. i uchwałą SN III CZP 104/14 – na etap po wypłacie,
- znosi uzależnienie ochrony od księgowania przelewu,
- pozostawia egzekucję tam, gdzie dług służył realizacji celu pomocy,
- daje bankowi i organowi egzekucyjnemu czytelną regułę, zamiast sporu o to, czy art. 32 „już nie działa”,
- usuwa kolizję ustawy z 2008 r. z późniejszymi przepisami k.p.c.

Bez tej zmiany art. 32 pozostanie przepisem, który chroni rolnika wtedy, gdy pieniędzy jeszcze nie ma i przestaje chronić, gdy jedyna przewidziana prawem wypłata dojdzie do skutku. Ochrona środków unijnych przed egzekucją w teorii jest, a w praktyce jej nie ma. A przecież środki Wspólnej Polityki Rolnej mają służyć celom art. 39 i 40 TFUE. Nie mogą być w polskim

postępowaniu egzekucyjnym traktowane jak zwykła masa majątkowa, wolna do przejęcia na długi prywatne z chwilą technicznego uznania rachunku.

Z tych względów proponowaną w petycji nowelizację ustawy o ARiMR uważamy za celową i niezbędną.

Z poważaniem

Janusz Wojciechowski, adwokat
96-200 Rawa Mazowiecka, ul. Parkowa 1

Grzegorz Wojciechowski, rolnik
Regnów 56, 96-232 Regnów